Про наукову конференцію з аналітичної хімії присвячену 100-й річниці з дня народження професора І.В. П'ятницького

З 10 по 13 жовтня 2010 р на кафедрі аналітичної хімії хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ) проходила наукова конференція з аналітичної хімії присвячена 100 річниці з дня народження професора І.В. П'ятницького. Ми публікуємо короткий звіт про конференцію.

У роботі конференції взяли участь понад 60 учасників з 8 університетів України[1] та 5 установ НАН та МАН України[2], а також гості з Росії[3]. (Рис.1). Також на конференції були присутні учні та колеги, які в різні роки працювали з І.В. П'ятницьким. Спеціальним гостем на конференції був син І.В.П'ятницького – Сергій Ігорович П'ятницький.

З доповідями виступили 8 професорів, 4 докторанти, 16 доцентів, асистентів, 15 аспірантів та пошукувачів.

Всього учасниками конференції було зроблено 43 доповіді (рис. 2), в яких висвітлено найбільш актуальні проблеми та тенденції сучасної аналітичної хімії.

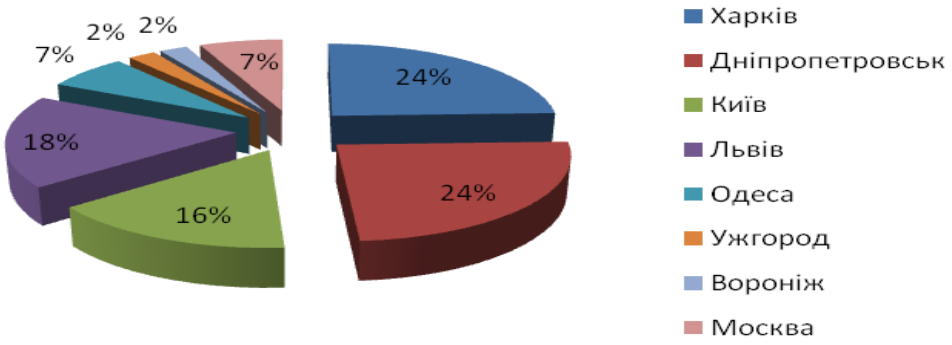

Рис. 1. Географія учасників конференції

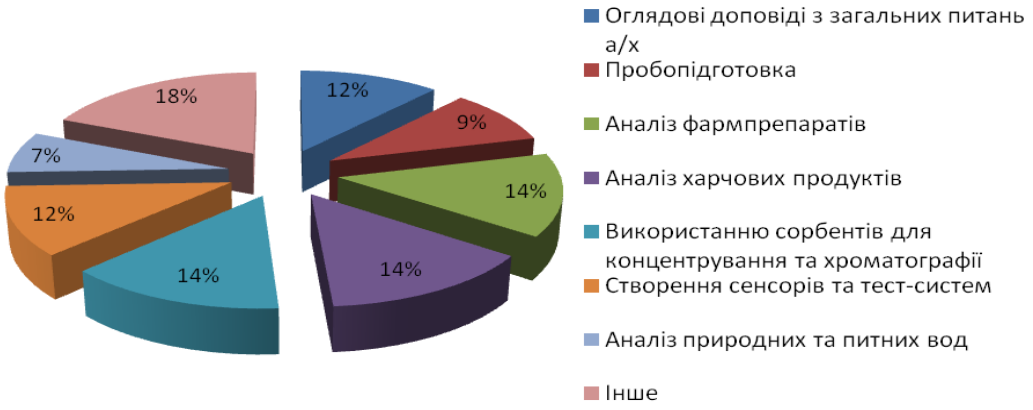

Рис. 2 Основні теми доповідей учасників конференції

[1] Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Львівського національного університету ім. Івана Франка, Українського державного хіміко-технологічного університету, Національного технічного університету «ХПІ», Національного університету харчових технологій, Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, Київського національного медичного університету ім. О.О. Богомольця

[2] Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського, НТК "Інститут монокристалів", Інституту фізичної хімії ім. Л.В.Писаржевського, Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського, інших закладів: Ужгородської прикордонної державної контрольно-токсикологічної лабораторії, ГП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»

[3] Московський державний обласний університет, Воронезька державна технологічна академія

© Н.Г.Кобилінська

Зокрема, представлено доповіді по створенню тест-методів та тест-систем, створенню нових сорбентів для рідинної та тонкошарової хроматографії, пробопідготовці при аналізі складних об'єктів, розробці чутливих та селективних методик визначення фармпрепаратів, аналізі харчових продуктів, біологічних рідин та ін.. Слід відмітити, що серед представлених доповідей близько 60% присвячені аналізу і визначенню органічних сполук в різних об'єктах, та лише 40% - неорганічних.

Конференцію відкрив зав. кафедри аналітичної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент НАН України **В.М. Зайцев**, який відмітив величезний вклад професора Ігоря Володимировича П'ятницького в розвиток наукових досліджень в області аналітичної хімії.

Про творчий шлях та найбільш значущі наукові досягнення Ігоря Володимировича П'ятницького розповів у своїй доповіді **доц. С.А. Куліченко**

*Професор **Ігор Володимирович П'ятницький** (1910—2000) — завідувач кафедри аналітичної хімії (1960-1985 рр.), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки та премії імені Л.В. Писаржевського НАН України. Видатний радянський хімік-аналітик, педагог широко відомий не лише в Україні, а й за її межами. Творчий доробок І.В. П'ятницького в розвиток сучасної аналітичної хімії складається з 15 підручників та учбових посібників, 3 монографій, 80 доповідей на наукових конференціях та близько 400 друкованих наукових праць. Під його науковим керівництвом виконано 33 кандидатські дисертації.*

Наукова діяльність І.В. П'ятницького пов'язана з дослідженням комплексів металів з оксикислотами та багатоатомними спиртами, а також екстракцією йонів металів з монокарбоновими кислотами в присутності амінів та хромофорними органічними реагентами. Значну увагу приділяв використанню в аналітичній хімії різноманітних методів дослідження - це і полярографія,і потенціометрія, і атомна-абсорбція, і гравіметрія, особливе місце займала фотометрія.

В усіх аспектах своєї діяльності І.В. П'ятницький перш за все - особистість, людина високої культури і духовності, Людина з великої літери. Його життя не обмежувалось науковою та педагогічною діяльністю; він цікавився філософією, мистецтвом, багато подорожував, любив і добре знав поезію, сам писав вірші та поеми, присвячені дружині, друзям, захопленням, подорожам.

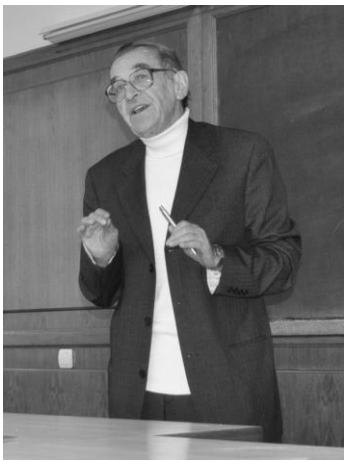

Пленарні засідання розпочалися з виступу **проф. В.П Антоновича** (відділ аналітичної хімії та фізико-хімії координаційних сполук, Фізико-хімічний інститут ім. О.В. Богатського НАН України, м. Одеса). В доповіді були сформульовані деякі загальні методологічні питання аналітичної хімії та хімічної токсикології, що визначають необхідність та доцільність активної співпраці хіміків-аналітиків та токсикологів. Зроблено висновок про те, що для успішного розвитку сучасної токсикології необхідні спеціалісти, які окрім медичною освіти, будуть добре знати аналітичну хімію, хімічну метрологію та володіти складною вимірювальною апаратурою.

Доповідь завідувача кафедри хімічної метрології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, професора **Л.П.Логінової** стосувалась сучасних тенденцій

розвитку хроматографічного аналізу. Зокрема, розглянуто особливості використання рухливих фаз для ультратонкої хроматографії в порівнянні зі стаціонарними фазами, методів зменшення витрат органічних розчинників та мініатюризації аналітичних систем.

Унікальний досвід використання хімічних методів в екологічній хімії та при визначенні бору та його похідних в об'єктах навколишнього середовища представив Заслужений діяч науки Російської Федерації, професор кафедри загальної та аналітичної хімії Московського державного обласного університету **Ю.М.Дедков.**

Завідувач кафедри фізичної хімії Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, проф.. **М.О. Мчедлов-Петросян,** говорячи про йонні рівноваги в організованих розчинах, детально розповів про протолітичні рівноваги в суспензіях поліелектролітних щіток та супрамолекулярні системи на основі водних розчинів катіонних дендрімерів та каліксаренів.

Після перерви, пленарні засідання продовжив проректор з навчально-методичної роботи Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна, зав. кафедри хімічного матеріалознавства, доктор хімічних наук, професор **Ю.В.Холін** виступом, щодо розширення кругу аналітичних задач та тенденцій збільшення значимості якісного аналізу, як процедури класифікації об'єктів.

Дискусію серед учасників конференції викликала доповідь **доц. А.Б.Вішнікіна**

(Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара) про інтерпретацію аналітичних ефектів, що виникають при утворенні йонних ассоціатів гетерополіаніонів з основними барвниками.

Пленарні засідання завершив старший науковий співробітник Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського **О.В.Зуй** доповіддю за матеріалами докторської дисертації, щодо застосування фізико-хімічного аналізу для визначення складу йонних асоціатів гетерополікислот з катіонними поверхневими речовинами, які використовуються в хемілюмінесценції.

Перший день конференції завершився фуршетом, на якому учасники та гості конференції згадували професора І.В. П'ятницького та спілкувалися в неформальній обстановці.

Другий день конференції був розділений на дві частини: секція молодих вчених та доповіді наукових співробітників вузів та науково-дослідних інститутів з актуальних питань аналітичної хімії сьогодення. Засідання пройшли під головуванням **проф. В.П.Антоновича.**

В рамках першої частини секційних засідань конференції було проведено конкурс серед молодих вчених (не кандидатів наук) за кращу наукову доповідь. До складу експертної комісії секції увійшли авторитетні хіміки-аналітики, комісію очолив зав. відділу аналітичної хімії та фізико-хімії координаційних сполук Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України **проф. В.П.Антонович.** В конкурсі прийняло участь 15 молодих вчених.

Кращою була визнана доповідь аспіранта 3-го року навчання *Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»* - **Руднєва В.А.** «Новый подход к классификации товарных бензинов и легких газоконденсатных фракций на основе диэлектрометрических данных и хемометрических методов».

Переможцю було вручено пам'ятний приз від зав. кафедри аналітичної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондента НАНУ В.М.Зайцева та спеціальний заохочувальний приз від оргкомітету конференції.

© Н.Г.Кобилінська

На другій частині секційних засідань було заслухано 14 доповідей, серед них такі:

- Рідинна капілярна мікроекстрація ди-н-бутилфталату (**доц. М.Ф. Зуй**, Київський Національний університет ім.. Тараса Шевченка). В доповіді показана можливість використання рідинної капілярної мікроекстракції ди-н-бутилфталату з водних розчинів з подальшим його газохроматографічним визначенням.
- Визначення незамінних амінокислот в двухфазних екстракційних системах фізико-хімічними методами (**О.А.Пахомова**, Воронезька державна технологічна академія, Росія). Розроблені методики кондуктометричного та потенціометричного титрувань тирозину, триптофану та фенілаланіну в органічній фазі характеризуються експресністю та простотою виконання. Доповідь зроблена за матеріалами докторської дисертації.
- Сучасний стан та перспективи титриметричного визначення води з використанням реактиву К. Фішера проілюстровано у доповіді **Т.А. Бланк** (НТК "Інститут монокристалів" НАН України, м. Харків).
- Особливості синтезу сорбційних матеріалів на основі каліксаренів та їх використання для селективного вилучення Sr^{2+} та Cs^{+} з водного середовища було викладено у доповіді **К.М. Бєлікова** (НТК "Інститут монокристалів" НАН України, м. Харків).

Підсумки конференції підвів зав. кафедри аналітичної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент НАНУ **В.М. Зайцев**. У своєму заключному слові він висловив вдячність всім учасникам конференції за плідну та наполегливу працю.

Серед учасників конференції було обговорено місце проведення щорічної сесії Наукової Ради НАНУ з «Аналітичної хімії».

Прийнято рішення провести чергову сесію у с. Гурзуф, Крим.

Програма конференції, електронна версія тез доповідей представлених на конференції, а також фотозвіт про роботу конференції розміщені на сайті кафедри аналітичної хімії КНУ ім. Тараса Шевченка (http://www.achem.univ.kiev.ua/conference/2010/Kiev10.htm).

Від оргкомітету конференції, Кобилінська Н.Г.